

УДК 378.147:504

НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВІ ПРАКТИКИ ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ІНТЕРЕСІВ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

О.О. Кобрюшко

асистент кафедри ботаніки та екології
Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ “КНУ”

Особистісно-практична спрямованість професійної підготовки майбутніх учителів-біологів забезпечує формування в нього практичних умінь і навичок, розвиток ціннісно-смыслової мотивації, інтересів, потреб, установок на гармонізацію відношень зі природним простором, реалізації траєкторії саморозвитку їхньої індивідуальності.

Взагалі термін «простір» використовується для розкриття характеру взаємодії суспільства і природі, людини і природного середовища, різних видів діяльності і процесу професійного розвитку майбутнього вчителя – біології, його професійної підготовки в умовах університетської освіти. Майбутній вчитель – біології на всіх етапах професійного становлення має виступати як суб’єкт теоретичної і практичної підготовки, яка є діяльністю, що надає йому волю вибору способів розв’язання навчальних проблем з різної ступені активності і самостійності, діяльністю, яка збагачує ціннісні розуміння, інтереси, установки і ціннісні орієнтації кожного студента.

Професійна підготовка майбутніх учителів – біологів має базуватися на чітких теоретичних положеннях і закономірностях, які своїми механізмами проникають у практико-орієнтовані форми освіти. Серед цих закономірностей виділяються: закономірність ієрархії цілепокладання, закономірність змістового проектування, закономірність розвитку від образу через аналіз, сенс до дії. При цьому важливою закономірністю виступає збільшення інтересу, як внутрішнього механізму саморозвитку особистості шляхом використання різних педагогічних засобів. Інтерес як важливий стимул професійного становлення особистості слугує основою підготовки, яка, в свою чергу, має забезпечувати виникнення інтересу до різноманітних

видів діяльності, що обумовлює організацію теоретичної і практичної підготовки майбутніх учителів-біологів на засадах структур особистості і формування стійкого інтересу до теорії і практики, в тому числі і до природоохоронної діяльності.

Важливою ланкою професійного інтересу є інтерес до природоохоронної діяльності. Він проявляється не тільки в бажанні набути інформацію про взаємозв'язки суспільства і природи, людини і природи, але й у здатності включення в природоохоронну діяльність, накопичення досвіду природоохоронних дій і виходу з різних проблемних ситуацій по збереженню і охороні природних ресурсів, пошуку способів оптимального вирішення природоохоронних проблем.

Інтерес майбутніх учителів-біологів до природоохоронної діяльності розглядається як складне особистісне утворення, що проявляється в прагненні і усвідомлення відношень суспільства і природи, людини і природи, оволодіння теоретичними основами природоохоронної діяльності, накопичення досвіду її творчої реалізації, формуванні якостей особистості, що є основою педагогічного професіоналізму

Інтерес до природоохоронної діяльності є важливою складовою професійного інтересу вчителя-біолога. У зв'язку з цим при конкретизації специфічних його характеристик важливо акцентувати увагу студентів на співвідношенні професійної діяльності і природоохоронної діяльності, їх взаємозв'язку і взаємообумовленості, впливу на професійне становлення майбутніх учителів-біологів.

Для нашого дослідження значимо те, що інтерес до природоохоронної діяльності є важливим показником екологічної свідомості особистості, яку можливо формувати тільки в активної діяльності і яка є сукупністю уявлень про взаємозв'язки в системі «людина – природа», «людина і природоохоронна діяльність», а також способи і засоби взаємодії людини з природним середовищем.

Інтерес до природоохоронної діяльності має комплексний і прогностичний характер, що обумовлює багатоаспектність його змісту. Це складне особистісне утворення має багатокомпонентну структуру і всі його елементи становлять одне ціле. Структурними компонентами інтересу до природоохоронної діяльності є відчуття, уявлення, почуття та дії. Ці елементи інтересу до природоохоронної діяльності тісно пов'язані зі реальними спонуканнями та мотивами людини. У своїх діях, поведінки людина керується своїм відношенням до подій, обставин, мотивами, цінностями, особистісними смислами.

Інтерес до природоохоронної діяльності має природну основу і тісно пов'язаний зі почуттями, уявленнями особистості. Це особистісне утворення є розвивальна категорія, яка має етапний характер у співвідношенні з етапами екологічної свідомості суб'єкта. Цей вид інтересу є основою активної діяльності, стимулюючи процеси особистісного саморозвитку суб'єкту, що забезпечує творчий характер природоохоронної діяльності.

Процес практичної підготовки майбутніх учителів-біологів, який будується на основі інтересу, пов'язано з емоційно-вольовими характеристиками особистості і позитивно впливає на процес їхнього професійного становлення в цілому. Практична підготовка, побудована на інтересі до природоохоронної діяльності, набуває практико-орієнтовану і особистісну спрямованість. Формування цього складного особистісного утворення як показника педагогічного професіоналізму об'єднує два аспекту: з одного боку інтерес стимулює майбутнього вчителя-біолога до творчої природоохоронної діяльності; з другого – забезпечує особистісно-смісловий саморозвиток учасників практичної підготовки.

Одним із засобів розвитку інтересу є навчально-польова практика, яка містить у себе алгоритм використання комплексу способів і прийомів, які позитивно впливають на рівень сформованості цього складного особистісного утворення, професійного становлення майбутнього фахівця в цілому.